

EUZKERAREN BEAÑA

Enurarik gabe gure Efi'ak eztu, bizi al-izateko, euzkera baño beaf aundiagorik; ezinbestekoa zayo euzkera, bizidunak aldea bezela. Euzkeraren betean bizi da Euzkal-Efia, barnetik eta lekoretik euzkeraz inguraturik, euzkeran bertan bizi dala esango genuke, zentzundunak eguratsean bizi diran lez.

Oro da euzkera gure E i'arentzat; berak eman dio izena: Euzkal-Efia, ots, Euzkeraren Efia; berdin Efi'aren semeari: Euzkalduna, euzkera mintzatzen, euzkera duen gizona; ta euzkera erabili beaf Efi'ari dagokion guztia adierazteko: euzkal-bizia, euzkal-gogoa, euzkal-oitura, euzkal-asmaoa, euzkal-edestia, ta abaf eta abaf, euzkeraren bidez beti, eztago ortarako beste biderik. Ezpaitakoa dugu, beraz, euzkera, bizi al-izateko, Efia bereziki bizi al-izateko.

Edonork argi ikus dezaken beafa da euzkera gure Efi'aren bizirako. Eztakigu nundik eta noiz etofi ziran euzkaldunak gure lu ontara, nunbaitetik eldu baziran; ala noiz eta nola asi zan Euzkal-Efia bizi-izaten emen, gure alderdi ontan. Baña oneraño eldu ala emen sortu, euzkeraz ari-izan ziran gure lenengo asabak bizi zirala adierazten, euzkeraz oldozten, euzkeraz mintzatzen, euzkeraz alkafi deiegiten eta alkafi itzegiten; beren burua ta inguruan zegoen guztia euzkeraz izendatzen, oro zer eta nolakoa zan azaltzen.

Ofela, sendiko guztiek alkafi buruz nortzuk ziran erakusten, jateko aurkitu zuten guztia deitzeko, ezagutu zituzten abere, egazti, afain eta mamutzak zeintzuk eta nolakoak ziran jakin-erazteko; orobat landare eta belaf-mota guztiak, berebat mendiak, aranak, ibayak, aitzak, bideak, bizi-lekuak eta lufaren azpegi guztiak ere. Eta gure egunetan be gure Efi'ko toki goyenen izenak euzkeraz eza-gutzen ditugularik, ofela ikusten dugu argi euzkaldunak izan zirala lu ontan bizi-izan ziran lenengo gizonak.

Eta esandako guztia egi-egia dala oarturik, nola eztugu aitortu beaf euzkaldunak Efi bat osotzen dutela?; ofa ukatu zein diteken egi borobifa; ta Efia geranez-kero, ara Euzkal-Efia lufaren gañean dagoen biziduna, bizi dalako, berez Efi biziduna dala; ta, noski, berez bizi dalako, bera dan bezela bizi-izateko berarena dan eskubide osoa. Edestian barna beste izenakaz ere oaferazi nai-izan da mendez-mende: karistioak, autrignonak, beronesak, kantabroak, englandafak, parantziafak, españafak, azken iru auek indafez jafita; baña guztiak euzkaldunak izan ez diranen aldetik ipiñita; eta bitartean euzkaldunak, euzkerarenak izan da beti iraun al-izan duena, ta beafa zanez, orixe euzkaldunak berak emanda izan dalako.

Ortxe dugu euzkeraren inda a, guzien ganetik bizi al-izan dalako, ta gure egun auetan ere ofela bizi dalako. Alakotz, ortxe ikus dezakegu gure izkuntzaren indafa ta, bide batez, bera dan gure beafa, ezinbestekoa zaiguna. Nola ez dugun maite beaf gure mintzoera, gure Efi'aren bizian barna ta bizi ofentzat duen gafantzia, of ere aundia dala ikustean. Besterik begiratu gabe, ofezaz oldoztea naikoa ta geyago be izan beaf-izango litzake gure izkuntza begien ninfak bezela

geron aldetik zaintzeko, gure euzkal-bizia euzkeraz bereziki egiña dala oartzean. A tzekoa da, benetan, arazo au euzkaldun guztien aldetik o ela ez ikustea, ta euzkeraren alde bipilki ez yarduteko. Zoritxa ez askoren aldetik guzti o i buruz ajolik ez dagoela ikusi beat dugu, ta guretzat ori guztiz ulerkaizta bezela begiratu bea .

Gaur arte ta gure aldi auetan ere, esandakoan ikus dezakegu gure izkuntza ta gure E i oni buruz izan dan eta orain dagoen egi utsa. Baña gerorako, zer?, guzia berdin ja aituko al da?, gure egunetako ororena dan bizi be iak ez al du, neu i aundiagoz ala txikiagoz, gure-gurea dana aldatuko?; noski, beste jokerak sortzen ari zaizkigu ta besteak ere sortuko dirala sumatu dezakegu. Nola eragingo dute gure E i'aren bizian eta gure izkuntzan?; kezkatu ari gera geron aldetik o i buruz oldozten, eta ba-gera bildu bien kalterako izan ditezkeela ustean. Ofela dala ta, geron aldetik ezin geldirik geratu ta beti ari bea -izango dugu gure E i'aren biziari ta gure euzkerari eusteko gerturik; ori guretzat eginbidea izan bea , iñola ere ufuñatzekoa ez dan eginbidea, ta bera betetzeko geron indaf guzietaz yarduteko eten gabe lanegitez naimena guregan indartzeko.

Asmo ortaz bidezkoa dala deritzaigu geroko E i'aren eta izkuntzaren bizia nola izan ditekera atemateko begiratzea. Auzi aundia dugu, ziñez, o ezaz daukagun ebazkizuna ta ben-benetako kinkan ja ita dagoela aitortu bea ; orlan izan edo ez izan gertatzeko dagoelako; orixe da ongi ta argi ikusi bea duguna, eztago ebazkizun aundiagorik guregan eta euzkaldun guzieren aldetik o ela dala oa bea dugu bere osotasunean eta zeatzez be. Egitan gure E ia ta gure izkuntza maite baditugu, ezinbestekoa izan bea euzkaldun bat ere ebazkizuna ondo ikusi gabe izatea, ta ondorioz o en alde bere almen guzia lanean ja i barik uztea.

Ontan guziok bat izan gaitez, ongi aztertu bea dugu oraingo ta gerorako geron ebazkizuna, ororena, gure E i'arena dana. Era batean edo bestean, gure E i'aren bizia guziok biotz-biotzetik begiratzen dugu, bizi o i eusteko ta guztiz indarturik ikusteko nayaz. Ori gure artean ororen guraria, guztion yorana. Oso ona izango litzake auzia guztiok berdin ikustea, bai ta guztiontzako bidea berbera artzea. Eziña edo da o elako batasuna gure artean lortzea, baña alegiñak egin bea ditugu guztien asmoak alkartzeko eraz erabiltzeko. Elburu ori ontzat arturik, goazen gure aldetik ebazkizuna nola begiratzen dugun azaltzera; apika, ebazkizunerako nolabait onuratsua izango da, ta o ela izan dedifa barne-barnetik nai dugu benetan.

Geroari buruz begiratu bea dugu, batez ere gure E i'aren eta izkuntzarentzat burutuko dana edo egin nai dana.

Gure E i'aren gerokoa ta gure izkuntzarena guztiz alkaturik dagoz eta o ela begiratu bea ditugu. Nola ikus ditzakegu geroko oyeke? Onela nire ustez: Asko mintzatzen da E i'aren azkatasunaz eta bere buru-jabetasunaz; nola ulertu bea ditugu bi elburu oyeke? E iketari dagokion azkatasuna nai dugu, noski, ta ez nai baka ik, bea -bea a zaigu E i'aren gogo-azkatasuna lortzeko, ortarako ezinbesteko bidea izango zaigulako; baña eziña da guretzat e ikerari buruzko azkatasuna naikotzat artzea, ori beti guretzat bidea izan beaf bereziki. Alakotz, egiako gure buru-jabetasuna gogo-azkatasunean izango dugu baka ik, eta o ela begiratu bea dugu gure ebazkizuna, baitezpadako zaigu o ela ikusi ta begiratzea.

Eta noiz eta nola ukan dezake gure E i'ak bere gogo-azkatasuna?; ona emen erantzuna: Gure E i'aren bazte guztietan bertan bizi-izango diran euzkaldun guziek, guzitarako beren oldozpenak, berez, euzkeraz egingo dituztenean; o ela ikusi bea dugu gure elburu nagusia, nal ta nai ez, orduan baka ik esan al-izango du gure E i'ak azke dala. Jakiña, ori lortzeko, e iketa-azkatasuna zaigu bea -bea a, orixe izango baitzaigu gogoarena burutu al-izateko.

Len ere esan dudanez, gaurko ontan guziok erderaz oldozten dugu, ori bea a zaigularik, ta ona emen zergatik zaigun bea a: Geuk ikasi dugun guztia erderaz ikasteko bea a izan zaigu, irakaskintza guzia erderaz eratu ta erabilia izan dala-

ko; irakaskintza ori o ela egitean erdal-gogoa geron baitan nagusi ja i zaigu, gure gogoa beraren pean ipintzeko, bere jopu izateko. Ta orixe da gaurko gure egokera, erderaren jopu izatea.

Ta zer egin bea dugu joputasun ortatik ateratzeko?, zer gure gogo-azkatasuna lortzeko?; eztago bide baka a baño, gurean irakaskintza guzia euzkeraz antolatu ta euzkeraz egin, eta ori e iketa-azkatasunaz baka ik burutu al-izango dugu. Argi dago, beraz, zer egin bea dugun: e iketa-azkatasuna lortu ta gero ori beste guzizako bide egokia bezela erabili.

Ezta esan bea guzi ori nolako zafa dan guretzat orain eta nolako u utian zai-gula. Baña elburua argi ikusi ta ja i ezker, bertaruntz zuzendu bea ditugu gure ufats guztiak, eta ortarako euzkera gure izkuntza erabiltzea ezinbestea zaigulako, ortxe agertzen da, besterik esan gabe, guretzat eta E i'aren bizirako, euzkeraren beafa.

Argi ta garbi da ori guzizantz; o engatik gaur bertan asi ta ekin bea dugu guziok euzkera ondo jakiteko ta zabal erabiltzeko lanean; euzkaldunontzat gure bizi guzizako lana izango da ta orlan ikusiko da guzian eta bakoitzaren euzko-abertzaletasuna; ona emen guzizantzako eragile ta igikofa, eztago besterik, Arana-Goiti'ta Sabin'ek ain egokiro erakutsi zigunez.

U estarazu'ta Andoni

ROSA MIREN PAGOLA EUSKALTZAIN URGAZLE

Euskaltzaindiko azken batzarrean urgazle barriak aukeratu ziran. Euren artean ROSA MIREN PAGOLA, naparra.

Eta Rosa Miren Pagola, naparra, bizkaieraren ardura eta kezkatu agertu da. Bere itzak dira:

"Bizkaian bertako izkelgiaren atzeratasun nabarmena igarten da, nortasun geien eta euskaldunik geienak itz egiten duten izkelgia ain zuzen.

Eta atzerapen onen errua, zuberotar eta bizkaitarra baztertuaz, erdialdeko izkelgiak baturako eratzean dago".

Txaloak eta zorionak. Eta pentsabide orrek burutu daizala zure alegiñak.